

Fjärrvärme i kv Folkskolan 30 och 35

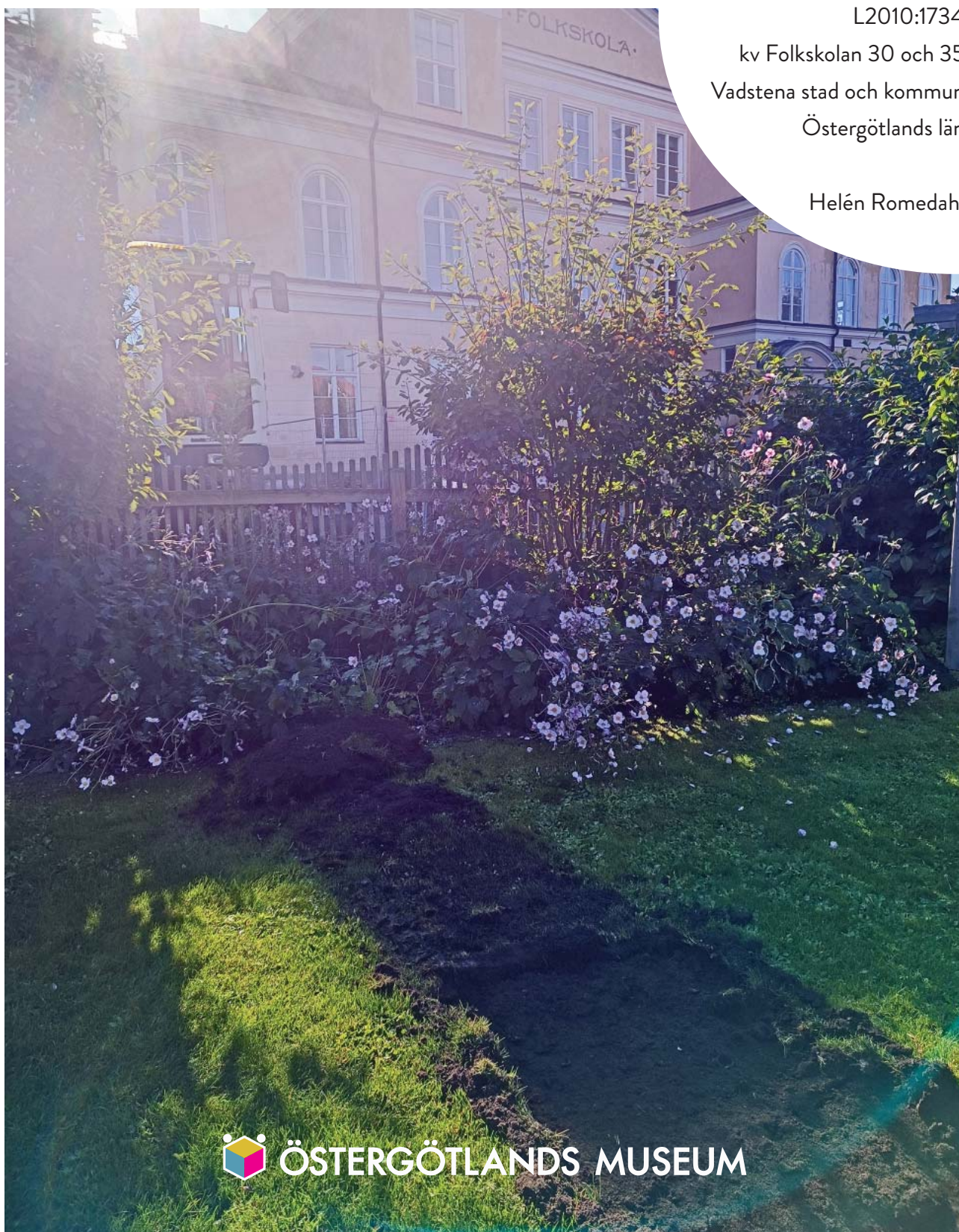
L2010:1734

kv Folkskolan 30 och 35

Vadstena stad och kommun

Östergötlands län

Helén Romedahl

Tekniska och administrativa uppgifter

Tekniska uppgifter	
Fastighet/lokal/område/sträcka	Kv Folkskolan 30 och 35
Socken/stad	Vadstena
Kommun	Vadstena
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	L2010:1734
Digitala fastighetskartans blad	-
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH2000
Mätteknik	Totalstation
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens dnr	431-3677-2022
Länsstyrelsens handläggare	Maria Sjöqvist
ÖM dnr	0105/22
ÖM projektnr	001998
ÖM Intrasisnr	OM2022004
KMR uppdragsnummer	202201154
Beställare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Sören Andersson
Projektledare	Helén Romedahl
Biträdande projektledare	-
Personal	-
Fältarbetstid	2022-09-22 -- 09-23
Totalt undersöktes	ca 35 m ²
Fynd	Nej
Foto	Digitala
Analyser	-
Grafik	Helén Romedahl
Renritning	Johan Levin
Grafisk form	Johan Levin

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.
Upphovsrätt: om inget annat anges gäller Creative Commons licens CC BY.
Villkor på <http://creativecommons.org/licenses/by/2.5/se>

Fjärrvärme i kv Folkskolan 30 och 35

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Resultat	6
Kv Folkskolan 30	6
Kv Folkskolan 35	6
Referenser	7
Bilaga 1. Ritningar	8

*Omslagsbild: Schaktet inom trädgården i kv Folkskolan 30.
Foto Helén Romedahl, ÖM.*

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM
ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

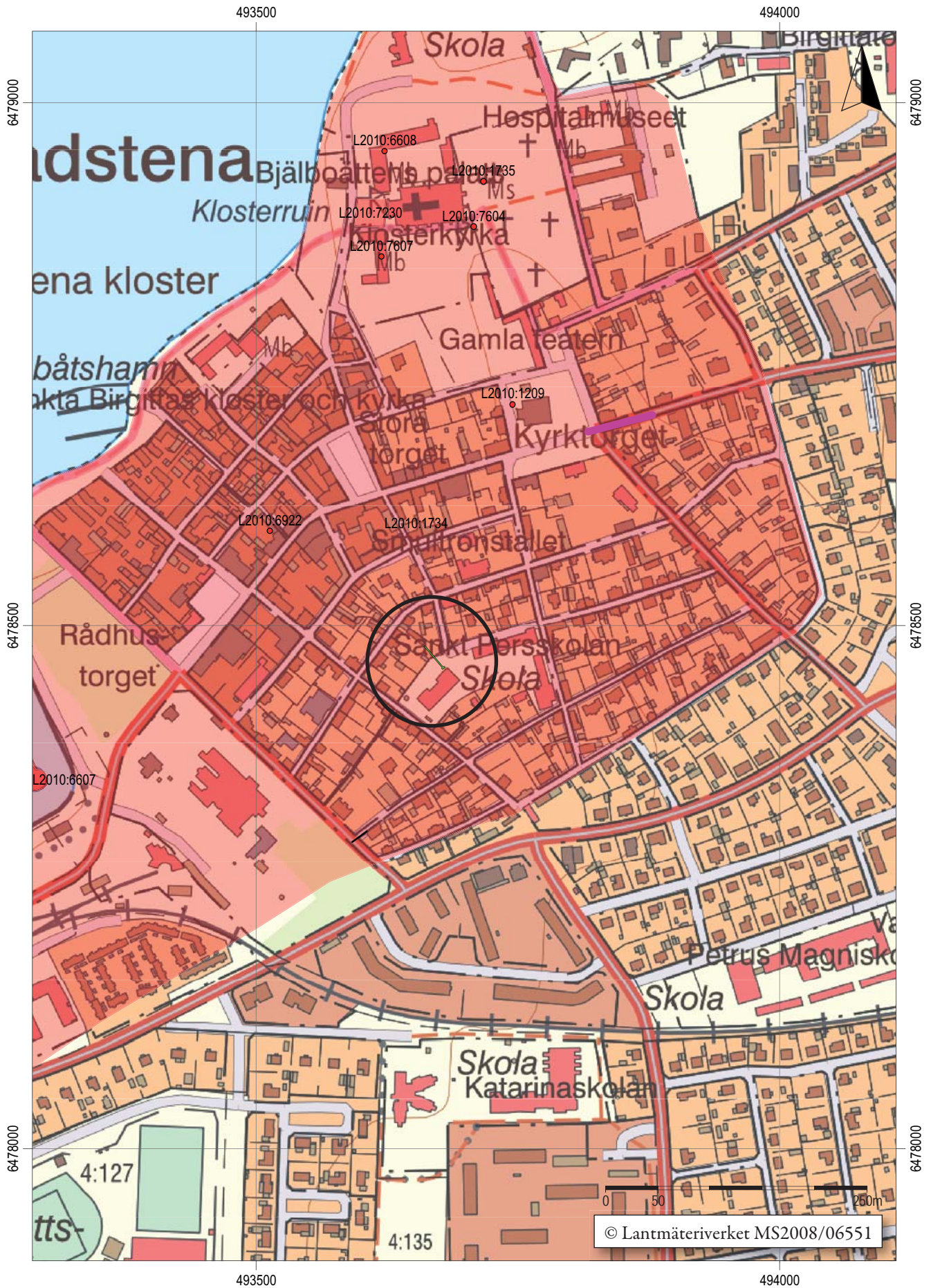
Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

Den 22 och 23 september 2022 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom kv Folkskolan 30 och 35, inom Vadstena medeltida och historiska stadsområde L2010:1734. Arbetet utfördes i samband med schaktning för fjärrvärme inom ovan rubricerade kvarter. Inom en del av schaktsträckan (Kv Folkskolan 35) syntes ett par skikt med sandig och homogen jord, tolkade som odlingsjord. Inom kv Folkskolan 30 framkom den orörda bottenleran på ett djup om ca 0,4-0,5 m och ovan denna fanns endast recent matjord och grästorv. I tomtgränsen mot det angränsande kvarteret (Folkskolan 35) syntes relativt rikligt med rundade stenar som låg ”huller om buller”. Eventuellt kan det röra sig om en destruerad stenmur.

Helén Romedahl
antikvarie

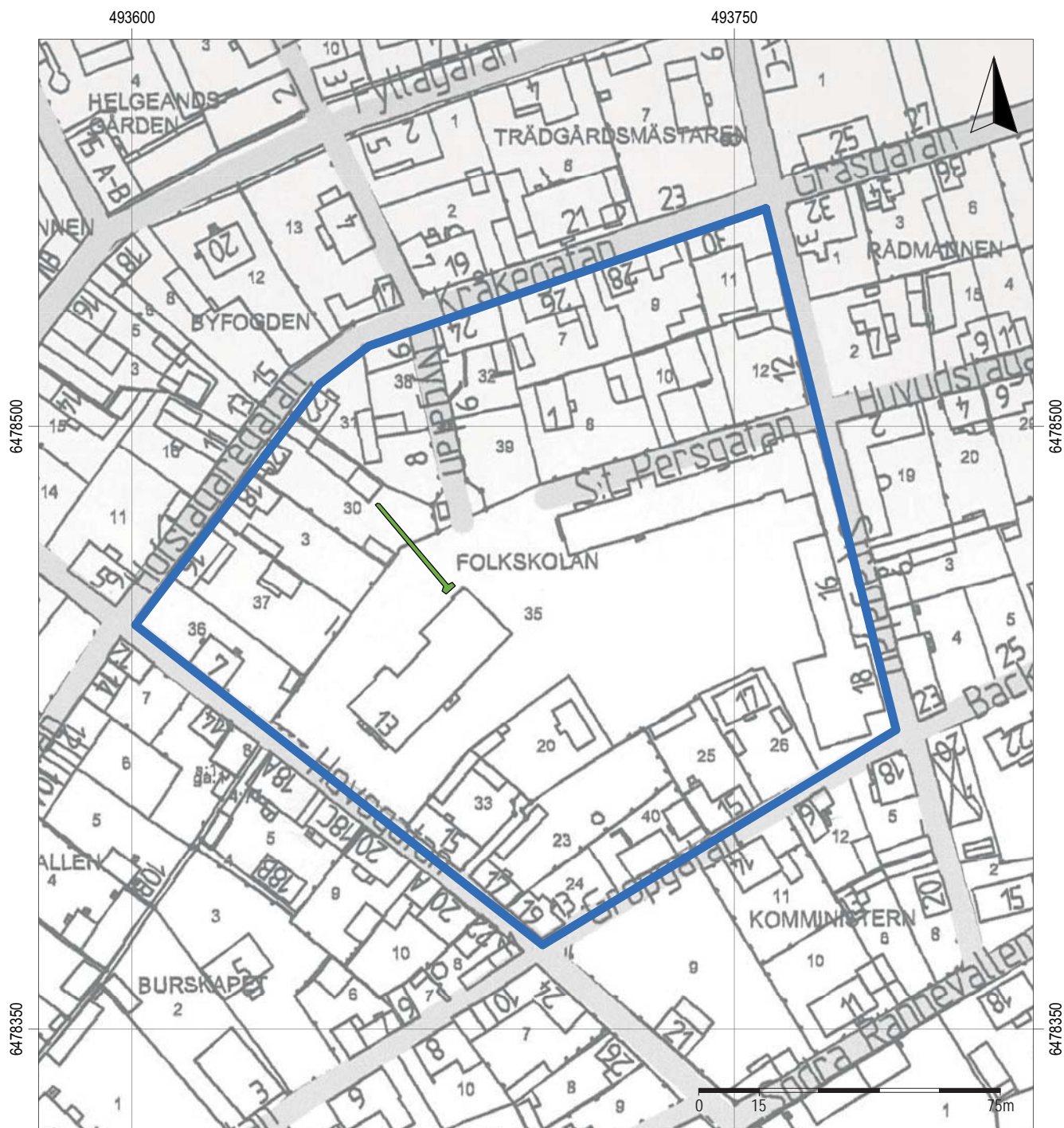
Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5000.

Inledning

Den 22 och 23 september 2022 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom kv Folkskolan 30 och 35, inom Vadstena medeltida och historiska stadsområde L2010:1734. Arbetet utfördes i samband med schaktning för fjärrvärme inom ovan rubricerade kvarter. Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen Östergötland. För de arkeologiska kostnaderna svarade Sören Andersson. Ansvarig för fält- och rapportarbete var Helén Romedahl.

Områdesbeskrivning

Vadstena stad, som är den yngsta av Östergötlands sex medeltida städer, fick sina stadsprivilegier år 1400. Stadsbildningen var ett resultat av birgittinerklostrets etablering år 1368 och den stadsbebyggelsen om började växa fram i samband med denna (Hasselmo 1982). Aktuellt undersökningsområdet ligger relativt perifert inom Vadstens medeltida och historiska stadsområde, L2010:1734, och tidigare undersökningar har visat

Figur 3. Schaktet (grönt) mot bakgrund av rektifierad version av adresskarta över Vadstena stad. Kvarteret Folkskolan markerat med blå kontur. Skala 1:1500.

att flera av tomterna blivit bebyggda förhållandevis sent, under 17–1800-talen (Hedvall 1999). På 1705 års stadskarta, se fig 4, syns de fyra kvarter som idag bildar kvarteret Folkskolan och aktuellt schakt skär genom tomt nr 198 som enligt kartans beskrivning är en gräshage som tillhörde änkan till "Salige Rådman Anders Larsson". Att tomten beskrivs som en gräshage visar att tomten, vid tiden för kartans upprättande, stod obebyggd.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att förhindra att fornlämning skadades men om detta inte gick att undvika skulle fornlämningen dokumenteras med ett vetenskapligt arbetssätt. Den arkeologiska undersökningen genomfördes som en schaktningsövervakning. Schaktet var ca 27 m långt och grävdes till ett djup om ca 1 m. En sektionsritning i form av stapelprofil upprättades och fotografier togs. Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Figur 4. Schaktet (grönt) mot bakgrund av rektifierad version av 1705 års stadskarta över Vadstena stad. Nuvarande kvarteret Folkskolan markerat med blå kontur. Skala 1:1500.

Resultat

Schaktet var 27 löpmeter och schaktdjupet uppgick till ca 1,0 – 1,1 m.

Kv Folkskolan 30

Inom trädgårdsmarken i kv Folkskolan 30 framkom den orörda markhorisonten på ett djup om ca 0,4–0,5 m under dagens marknivå. Ovan denna fanns endast ett recent matjordslager. I tomtgränsen mot nr 35 framkom en relativt stor mängd rundade stenar som låg ”huller om buller”. Möjligen kan dessa ha ingått i en äldre tomtgränsmarkering/mur och föregått det staket som står på platsen idag.

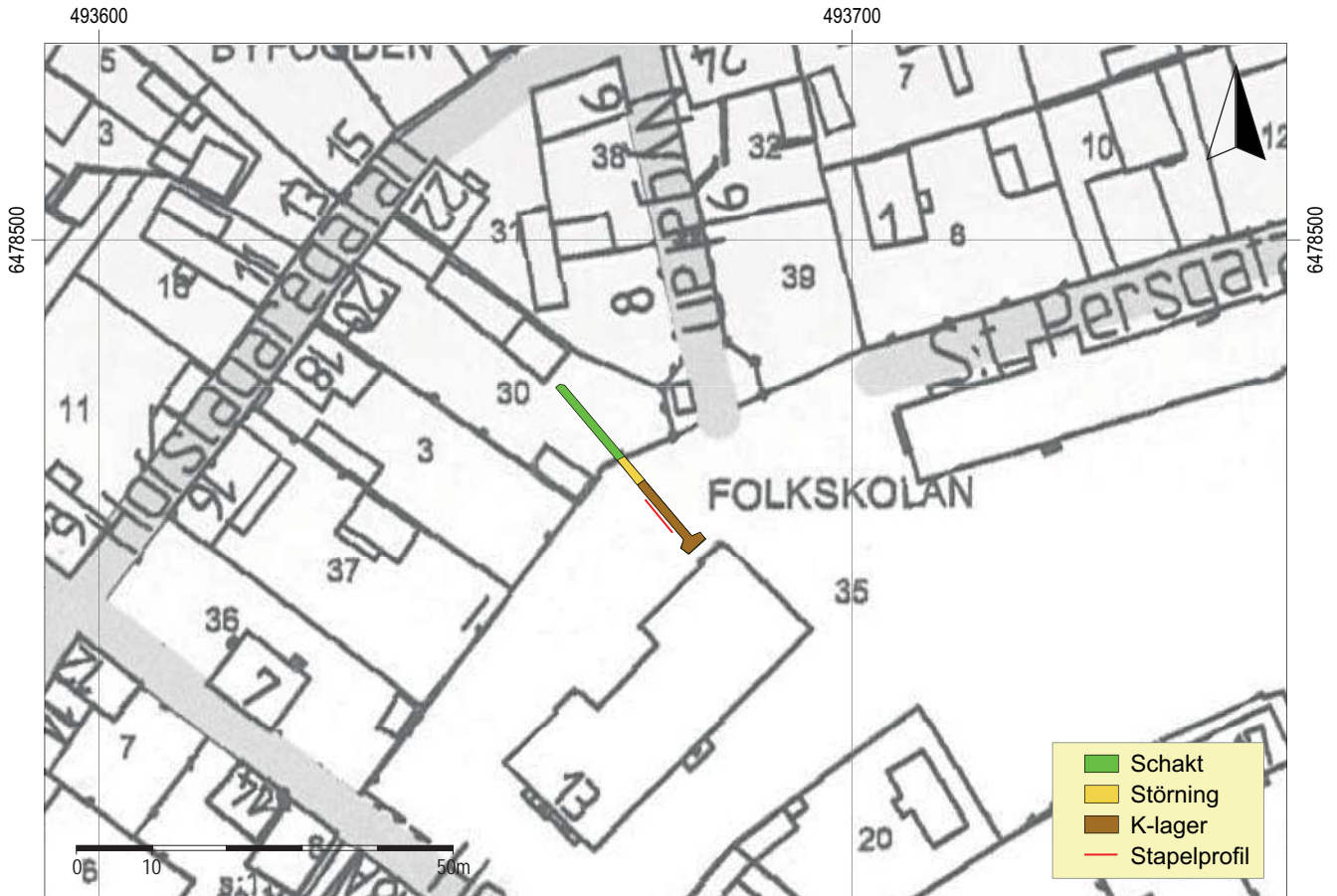
Figur 5. Schaktet inom trädgården i kv Folkskolan 30. Foto från nordväst, Helén Romedahl, ÖM.

Kv Folkskolan 35

Schaktet upptogs i skolgården hörande till S:t Persskolan. En stor del av schaktsträckan var genombruten av stora trädrötter som luckrat upp jorden och delvis förstört den stratigrafiska sekvensen. Bevarade kulturlager fanns emellertid, se fig 7. Det rörde sig här om två skikt med sandig och mycket homogen jord med inslag av små fragment träkol och tegelkross. Sammanlagd kulturlagertjocklek var ca 0,6 m. Den orörda markhorisonten låg på ett djup om ca 0,7–0,8 m under dagens asfalt. Kontexterna tolkas som odlingsjord. Några daterande fynd framkom inte men baserat på resultaten från tidigare arkeologiska undersökningar i kvarteret så rör det sig troligen om lager från ca 16–1800-tal.

Figur 6. Orörda markhorisonten framkom på ett djup om 0,4–0,5 m under grästorven. Foto från öster, Helén Romedahl, ÖM.

Figur 7. Bevarade kulturlager fanns inom en del av schaktsträckan (brun markering). Skala 1:1000.

Figur 8. Schaktet togs upp skolgården hörande till S:t Persskolan. Foto från nordväst, Helén Romedahl, ÖM.

Referenser

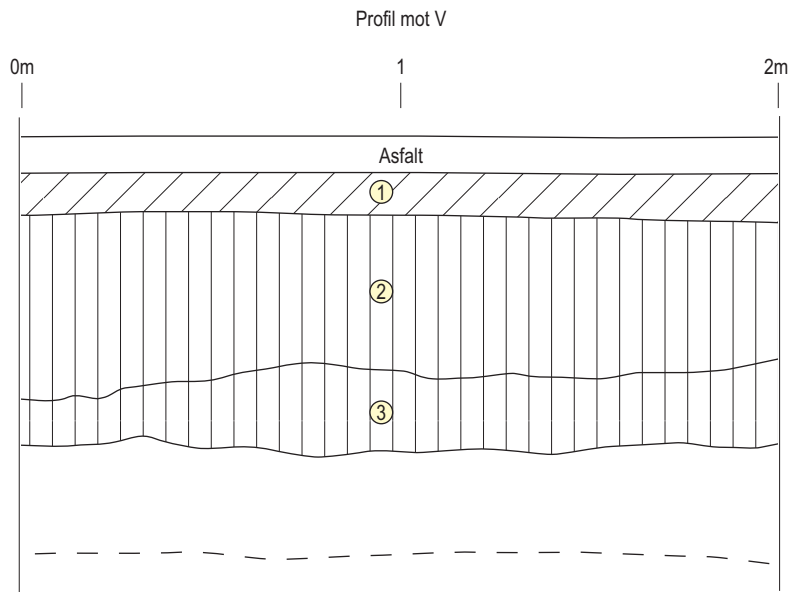
- Eckbom, J. 1979. *Beskrivning till 1705 års karta över Vadstena*. Källor till Vadstenas historia Nr 1. Föreningen Gamla Vadstena.
- Hasselmo, M. 1982. *Vadstena*. Riksantikvarieämbetet, Medeltidsstaden 36.
- Hedvall, R. 1999. *Ursprungstopografi och eftermedeltida stads-lager vid stadens vallgrav*. Rapport UV Öst 1999:29.

Kartmaterial

Lantmäteristyrelsens arkiv:

Akt: D121-1:4. Vadstena 1705. Stadsplan.

Bilaga 1. Ritningar

1. Bärlager.
2. Brun, mycket homogen, något lerig sand med inslag av tegelkross och kol.
3. Grå, något lerig sand.

Den 22 och 23 september 2022 genomförde Östergötlands museum en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom kv Folkskolan 30 och 35, inom Vadstena medeltida och historiska stadsområde L2010:1734. Arbetet utfördes i samband med schaktning för fjärrvärme inom ovan rubricerade kvarter. Inom en del av schaktsträckan (Kv Folkskolan 35) syntes ett par skikt med sandig och homogen jord, tolkade som odlingsjord. Inom kv Folkskolan 30 framkom den orörda bottenleran på ett djup om ca 0,4 - 0,5 m och ovan denna fanns endast recent matjord och grästorv. I tomtgränsen mot det angränsande kvarteret (Folkskolan 35) syntes relativt rikligt med rundade stenar som låg ”huller om buller”. Eventuellt kan det röra sig om en destruerad stenmur.

ISSN 1403-9273
Rapport 2022:50